

Galip Beyefendinin tayin edilmiş olduğunu arz ederim efendim.

Reisicümhur
Gazi M. Kemal

(Allah muvaffak etsin sesleri)

3 — İstanbul mebusu Ahmet Rasim Beyin vefat ettiği hakkında Başvekâlet tezkeresi

B. M. M. Yüksek Reisliğine

İstanbul mebusu Ahmet Rasim Beyefendinin 22 - IX - 1932 tarihinde Heybeliada'daki evlerinde vefat etmiş olduğu Dahiliye vekâletinin 12 - X - 1932 tarihli tezkerelerinde bildirilmiştir, arz olunur efendim.

Başvekil
İsmet

(Allah rahmet etsin sesleri).

4 — Urfa mebusu Mahmut Beyin vefat ettiği hakkında Başvekâlet tezkeresi

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Mezunun Siverekte bulunan mebus Odabaşıoğlu Mahmut Beyin 22 - VIII - 1932 günü ecelile vefat etmiş olduğunun Urfa vilâyetinin işaretine atfen Da-

hiliye vekâletinden yazılan 24 - VIII - 1932 tarih ve 3156 numaralı tezkerede bildirildiği arz olunur efendim.

Başvekil
İsmet

CELÂL NURİ B. (Tekirdağ) — Ahmet Rasim Bey merhum şu neslin yetiştirdiği en kudretli, en realist, en namuslu ediplerindendir. Hizmetleri pek büyüktür.

Zamanın içtimaiyatını bir fotoğraf adesesinin sadakatile zaptetmiş, yazmıştır. Merhum yarım asırdan ziyade bir müddet mütemadiyen şu millete hizmet etti. Bu günkü gençliğin yetişmesinde Rasimin bir hissesi vardır. Rasimin tahrir hayatının en büyük kısmı İkinci Abdülhamit devrinde geçtiği halde o zamanın kötü icaplarına asla boyun eğmemiştir.

Ahmet Rasimin matemî ile dağdar olduğumuz şu sırada hatırasını Büyük Millet Meclisinin mübeccel kürsüsünden tebciil etmeği bir şakirtlik vazifesi bilirim (Allah rahmet eylesin sesleri).

REİS — Ölen arkadaşlarımızın ruhlarını taziz için üç dakika sükût buyurulmasını rica ederim.

(Meclis üç dakika sükût etmiştir)

4 — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1 — Tekirdağ mebusu Celâl Nuri Bey ve 4 arkadaşının, dahilî nizamnamenin 22 nci maddesinin değiştirilmesine dair 2/48 numaralı nizam teklifi ve Teşkilâtı esasiye encümeni mazbatası [1]

CELÂL NURİ B. (Tekirdağ) — Efendim, usul hakkında söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

CELÂL NURİ B. (Tekirdağ) — Efendim, bu lâyiha dün tevzi edilmiştir. Dahilî nizamnamenin 101 inci maddesi mucibince müzakeresi için aradan 48 saat geçmesi lâzımgelir. Eğer Heyeti Celile arzu buyurursa şimdi müzakere edebiliriz. Bundan başka nizamnamei dahilinin bir maddesinde « filhal müzakere edilir » diyor. Bunun esbabı mucibesi ise, işin bir çırpıda çıkmasıdır (Pek âla sesleri).

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgat) — Efendim, nizamnamei dahilinin müzakeresi, kanunların tâbi olduğu ahkâma tâbidir. Binaenaleyh kanunen müddetini ikmal etmesi lâzımdır. Kâğıtları daha yeni aldım. Acelesi yok, Meclis daha dün açıldı.

REİS — Efendim, bu gün müzakeresini teklif ediyorlar. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? Maddeye geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

CELÂL NURİ B. (Tekirdağ) — Efendim, ba-

[1] 3 numaralı matbuat zaptın sonuna merbuttur.

sılırken bir, iki hata olmuştur. Müsaadenizle bunları tashih edelim. Baş tarafa « dahilî nizamnamenin 22 nci maddesi şu şekilde tadil edilmiştir » cümlesi konacaktır. Sonra « Arzuhal encümeninde iki muvazzaf kâtip » diye yazılmıştır. Bu yanlıştır, bir olacaktır. Sonra Bütçe encümeni mazbata muharrirlerinden bahseden yerde de (dahi) yerine (daha) geçmiştir. Bunun da (dahi) olarak tashihini rica ediyorum.

Bir de 16 ncı encümen olmak üzere (Sıhhat ve muaveneti içtimaiye) olarak gösterilmiştir. Halbuki bu (Sıhhat ve içtimai muavenet) olacaktır. Bir de barem kanunu ile tenazuru muhafaza etmek için Bütçe encümeninde 25 aza, bir muvazzaf başkâtip, iki başkâtip muavini, bir memur olacaktır. Bunların bu şekilde tashihi lâzımdır.

REİS — Bunları tashih ettik efendim. Başka söz isteyen var mı?

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgat) — Efendim, nizamnamei dahilide, Arzuhal encümeninde esasen iki kâtip olacağı yazılıdır. Tadilatla, bire indirilmez oluyor. Aslında ikidir. Arzuhal encümeninin işi başından aşkındır. Ben dört, beş ayda bir dosyayı zor buldurabildim. Eskisi gibi iki kâtip olarak kalması lâzımdır (Muvafık sesleri).

REİS — Encümen kabul ediyor, tashih edilmiştir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Yozgat) — Aslında ikidir, tadile lüzum yoktur.

REİS — Efendim, yeni bir şekil kabul etmiyoruz. Başka söz isteyen var mı?

SAİT AZMÎ B. (Kayseri) — Efendim, zannediyorumki Celâl Nuri Beyefendi yanlış söylediler. Arzuhal encümeninin iki muvazzaf kâtibi vardır. Bir kâtip Divanı Muhasebat encümenine aittir. Bir iken iki yazılmıştır, bir sehiv yapılmıştır. Tas-hihi lâzımdır. (Handeler)

REİS — O halde tashihin buraya ait olduğu anlaşılıyor.

Efendim başka bir yanlışlık yok mu? Reye arz ediyorum. Kabul edenler. . . Etmeyenler. . . Kabul edilmiştir.

Dahilî nizamnamenin 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

22 nci madde:

Her içtimam başlangıcında vazifeleri ertesi içtimaa kadar devam etmek ve azası Heyeti umumiyece, izafî reyile seçilmek üzere on yedi encümen teşkil olunur.

Meclis vazifeleriyle mütenazır encümenler:

1 - Arzuhal encümeni (20 aza, iki muvazzaf kâtip);

2 - Divanı muhasebat encümeni (15 aza, bir muvazzaf kâtip);

3 - Meclis hesaplarının tetkiki encümeni (10 aza, bir muvazzaf kâtip);

4 - Meclis kütüphanesi encümeni (5 aza, bunlardan birini Riyaset divanı idare âmirleri arasından ayırır. Bu encümene kütüphane müdürü kâtiplik eder);

5 - Teşkilâtı esasiye encümeni (15 aza, bir muvazzaf kâtip);

Dahilî nizamname işleri bu encümene muhavveldir.

Bütün Hükûmet hizmetleriyle mütenazır encümen:

6 - Bütçe encümeni (25 aza, 1 muvazzaf başkâtip, 2 başkâtip muavini, bir memur); Bu encümen kendine bir de reisvekili seçer.

Umumî bütçe mazbatasının yazılması ve mudafaasile mükellef bir mazbata muharririnden başka bu encümen bir veya muhtelif dairenin bütçe mazbatasını yazmak ve müdafaa etmekle mükellef hususî mazbata muharrirleri dahi seçebilir.

Vekâletlerle mütenazır encümenler (Alfabe tertibile):

7 - Adliye encümeni (20 aza, bir muvazzaf kâtip);

8 - Dahiliye encümeni (25 aza, bir muvazzaf kâtip);

Bu encümen lüzum gördükçe bir reisvekili de seçer.

İşkân, posta, telgraf ve telefon işleri bu encümene muhavveldir.

9 - Gümrükler ve inhisarlar encümeni (15 aza, bir muvazzaf kâtip);

10 - Hariciye encümeni (15 aza, bir muvazzaf kâtip);

11 - İktisat encümeni (20 aza, bir muvazzaf kâtip);

12 - Maarif encümeni (15 aza, bir muvazzaf kâtip);

13 - Maliye encümeni (15 aza, bir muvazzaf kâtip);

Tapu işleri bu encümene muhavveldir.

14 - Milli Müdafaa encümeni (20 aza, bir muvazzaf kâtip);

15 - Nafia encümeni (15 aza, bir muvazzaf kâtip);

16 - Sıhhat ve İçtimai muavenet encümeni (15 aza, bir muvazzaf kâtip);

17 - Ziraat encümeni (20 aza, bir muvazzaf kâtip);

Yukarıdaki encümenlerle tenazuru bulunmayan dairelere müteallik lâyiha ve teklifler Maliye umuruna ait iseler Bütçe ve Maliye encümenlerinde, bundan başka bütün lâyiha ve teklifler Dahiliye encümeninde müzakere olunur.

REİS — Malûmu âliniz nizamnamei dahilî bir defa müzakereye tâbidir. Onun için kati surette reye arzedeceğim. Başka söz isteyen var mı?

SÜLEYMAN SİRRI B. (Yozgat) — On yedi encümeniden bahsediliyor. Esasen aslında on yedi encümen idi. Gümrük ve inhisarlar encümeni ile Ziraat encümeni yeni ilâve edildi. On dokuz oldu.

REİS — Efendim, bir yanlışlık var mı?

CELÂL NURÎ B. (Tekirdağ) Zannetmiyorum.

SÜLEYMAN SİRRI B. (Yozgat) — Gümrük-ten mal kaçıran gibi olan müzakerenin neticesi böyle olur. On yedi encümen teşkil olunur diyor-sunuz. Bu, esasen nizamnamei dahilide vardır. İki de ilâve olundu, on dokuz oldu.

REİS — Süleyman Sırrı Bey zannederim eski tabirden okuyorsunuz. Son tabirda tashih edilmiştir.

HASAN FEHMÎ B. (Kastamonu) — Efendim, bütçe ihtiyacını her gün göz önünde tutmak mecburiyetinde bulunduğumuz bir zamanda bu güne kadar idare edilegelen encümenlere, her encümen için ayrıca bir veya iki kâtip ilâvesini bendeniz doğru bulmuyorum. Çünkü her encümenin; yolu ile çalışmasını bilen, kuvvei kalemiyesi yerinde mazbata muharrirleri vardır. Arkadaş beylerden kâtipleri de vardır. Ben diyorum ki, meselâ teşkilâtı esasiye encümeni mühim bir encümen dir. Fakat yılda ancak beş altı defa içtima edecektir. Bunun için bu encümene böyle muvazzaf bir kâtip göstermediği bendeniz doğru bulmuyorum. Yalnız Bütçe encümeni gibi işi aşkın taşkın olan bir encümenle, Arzuhal encümenine lüzumu kadar kâtip verirken uygun düşer kanaatindeyim. Diğerleri için bendeniz tasarruf taraftarıyım.

CELÂL NURÎ B. (Tekirdağ) — Nizamnamei dahilî hükmü mucibince her encümene bir muvazzaf kâtip bakabilir. Binaenaleyh bu işi halleden Kâtibiumumilik makamıdır. Bazan iki encümene bir kâtip te veriyor. Binaenaleyh Beyefendinin dedikleri hâsıldır. Değiştirmeğe lüzum yoktur.

REİS — Efendim, Divanı riyaset namına ar-

zedeyim:

Bir defa burada yeni bir kâtiplik ilâve edilmiyor. Daha sonra encümenlerin işlerinin azlığına veya çokluğuna göre iki ve hatta üç encümenin bir kâtiple idare edildiği vakidir. Bu, mutlaka her encümenin muayyen bir kâtibi var demek değildir.

MAZHAR MÜFİT B. (Denizli) — Mühim encümenlerde birer kâtip vardır. Diğerlerinde, iki veya üçünde bir kâtip vardır.

HASAN FEHMİ B. (Gümüşane) — Efendim, bir kelime arzedeceğim ki, Meclisin tahrir işlerile, bilhassa kadro işlerle alâkadar olan Divanı riyasettir. Kâtibiumumilik makamının mütaaleası alınır. Celâl Nuri Beyefendi bir söz söylediler. Bu işleri halleden kâtibiumumilik makamıdır dediler. Hayır efendim. Kadroyu tanzim eden Divanı riyasettir. İhtiyacı orası takdir eder.

REİS — Evet efendim. Onu arzettim.

Başka söz isteyen var mı efendim?

Maddeyi kabul edenler. . . Etmeyenler. . .
Kabul edilmiştir.

2 — *Büyük Millet Meclisi 1932 yılı mayıs ayı hesabı hakkında 5/16 numaralı murakıplık raporu [1]*

REİS — Efendim, raporu berayı ıttıla reye arz ediyorum. Tasvip edenler. . . Etmeyenler. . . Tasvip edilmiştir.

3 — *Büyük Millet Meclisi 1932 yılı haziran : ağustos ayları hesabı hakkında 5/17 numaralı murakıplık raporu [2]*

HASAN FEHMİ B. (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlar, ben deniz zannediyorum ki böyle üç aylık teftiş raporlarına Heyeti Celilenin muttali

[1] - 1 numaralı matbua zaptın sonuna merbuttur.

[2] - 2 numaralı matbua zaptın sonuna merbuttur.

olmakla şimdilik iktifa etmesi lâzımdır. Bunlar nihayet Devletin hesabı katisile birleşip hesabı katı kanunu Heyeti Celileniz tarafından müzakere ve kabul edildikten sonra kanuniyet kesbeder. Şimdiden tasvip kararı vermek ilerde bir hesap sehvi, hatası, yanlışlığı olursa (Doğru, doğru sesleri). Heyeti Celileden tekrar onu ıslah için yeni bir karar alınmasını icap ettirir. Bendenizce muttali olmak kâfidir. Bu raporlar; Divandaki arkadaşlarımızın, Meclis hesaplarını tetkik encümenindeki arkadaşlarımızın, murakip arkadaşlarımızın işlerini gördüklerini gösterir ve bu, ilerde Devletin hesabı katisile birleşerek hesabı katı kanununu tasdik ettiğimiz zaman şekli nihaisini alır.

REİS — Bendeniz de karar şeklinde kabulünü reye koymadım.

HASAN FEHMİ B. — Hayır efendim. İzah için söz söyledim.

REİS — Evet. Yalnız ıttıla hâsıl olması için reye koydum. Diğer kanunlar gibi kabul edenler, etmeyenler demedim.

MAZHAR MÜFİT B. (Denizli) — Efendim, Hasan Fehmi Beyefendinin beyanatı ben denizce de doğrudur. Çünkü nizamnamei dahilinin «60» mcr maddesi: encümen tetkikatın neticesini Heyeti umumiyeğe bildirir, diyor. Biz de bildiriyoruz. Tatilde encümen yoktur. Teftiş vazifesi murakıbe aittir. Ben de tatildeki teftişatımın neticesini bildiriyorum. Husulü ıttıla zımında bir karar tarzında Makamı riyasetin ifham buyurduğu şekil caizdir.

Behemehal tasdik diye kabul edersek Hasan Beyefendinin buyurduğu doğrudur. Yanlışlık görüldüğü takdirde Heyeti Celilelerinden tekrar tasbih kararı almak lâzımgelecektir.

REİS — Başka söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri).

Raporu reye arzetmeyeceğim. Cumartesi günü saat 14 te içtima etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Kapanma saati: 14,25

